

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 095003 23 Rev 2
Banjaluka, 25.4.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Tanje Bundalo, kao članova vijeća u pravnoj stvari tužitelja GP G. a.d. P., koga zastupaju punomoćnici Đ.B., advokat iz P. i B. M., advokat iz B., protiv tuženog R.B.G. d.o.o. B., koga zastupa punomoćnik Lj.D., advokat iz B., radi duga, vrijednost predmeta spora 204.420,10 KM i pravnoj stvari tuženog R.B.G. d.o.o. B., kao tužitelja, protiv tužitelja GP G. a.d. P., kao tuženog, radi duga, vrijednost predmeta spora 159.953,72 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 095003 22 Pž 2 od 28.12.2022. godine, na sjednici održanoj dana 25.4.2023. godine donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Objasnenje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 095003 21 Ps 2 od 12.5.2022. godine, obavezan je tuženi da tužitelju naknadi troškove postupka u iznosu od 32.720,40 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđenja do isplate. Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa. Obavezan je tužitelj da tuženom po zahtjevu iz protivtužbe, na ime ugovorne kazne zbog kašnjenja u izvođenju radova, isplati iznos od 64.945,06 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 20.9.2011. godine do isplate i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 29.529,70 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate. Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 095003 22 Pž 2 od 28.12.2022. godine, žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u pogledu odluke o ugovornoj kazni, te je odbijen i zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 2.092,50 KM.

Žalba tuženog, izjavljena protiv odbijajućeg dijela odluke o njegovim troškovima postupka, je uvažena i prvostepena odluka u tom dijelu preinačena, tako što je tužitelj obavezan da tuženom, pored već dosuđenih troškova u iznosu od 29.529,70 KM, sa pripadajućom kamatom, isplati i iznos od 3.088,80 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 12.5.2022. godine, kao dana presuđenja do isplate i da mu naknadi troškove sastava žalbe u iznosu od 351,00 KM, sa

zakonskom zateznom kamatom od 12.5.2022. godine, dok je odbijen zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava žalbe, iznad dosuđenog iznosa i troškova sastava odgovora na žalbu tužitelja, u iznosu od 2.092,50 KM.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku iz svih razloga propisanih odredbom člana 240. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS", broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP), s prijedlogom da se prvostepena presuda preinači tako da se odbije protivtužbeni zahtjev u cjelini i obaveže tuženi da mu nadoknadi troškove žalbenog i revizionog postupka, ili da se ukine i predmet vrati prvostepenom ili drugostepenom sudu na novi postupak i odlučivanje.

Tuženi, u odgovoru, predlaže da se revizija tužitelja odbije, kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet odlučivanja u ovoj fazi postupka, budući da je ranijim odlukama (prvostepenom od 30.12.2019. godine, drugostepenom od 28.12.2020. godine i odlukom Vrhovnog suda od 20.4.2021. godine) odlučeno o ostalim zahtjevima iz tužbe i protivtužbe, je zahtjev tuženog da se obaveže tužitelj da mu na ime ugovorne kazne, zbog kašnjenja u izvođenju radova, isplati iznos od 64.945,06 KM, sa pripadajućom kamatom i odlučivanje o troškovima cjelokupnog postupka.

Tokom postupka koji je prethodio donošenju pobijane presude, u pogledu činjenica koje su relevantne za odlučivanje o naprijed navedenom zahtjevu iz protivtužbe, utvrđeno je: da su, tuženi kao naručilac i tužitelj kao izvođač, dana 10.5.2010. godine, odnosno 14.5.2010. godine, zaključili ugovor o izvođenju građevinskih radova na objektu u B., u ulici ..., sa obavezom tužitelja da izvrši grube građevinske radove, prema projektno-tehničkoj dokumentaciji, u roku od 140 kalendarskih dana - do 17.11.2010. godine, koji rok je produžen do 01.12.2010. godine (zbog izvođenja nepredviđenih radova na osiguranju temeljne jame) i obavezom tuženog da na ime cijene isplati tužitelju iznos od 1.239.672,82 KM; da je tužitelj uveden u posao i započeo s radovima, dana 30.6.2010. godine i da je zadnji unos u građevinskom dnevniku, sa konstatacijom da su radovi završeni, bio 04.6.2011. godine; da je tužitelj tuženom, u toku izvođenja radova dostavljao privremene obračunske situacije koje su plaćene; da je tužitelj tuženom, za radove izvedene zaključno sa 30.6. 2011. godine, ispostavio obračunsku situaciju broj: 21 na iznos od 169.102,45 KM, koju je potpisao nadzorni organ 08.7.2011. godine, a zakonski zastupnik tuženog dana 24.8.2011. godine; da nije sačinjen zapisnik ili kakav drugi materijalni akt o primopredaji izvedenih radova; da je tužitelj na navedenoj obračunskoj situaciji temeljio svoje tužbene zahtjeve o kojim je odlučeno ranijom presudom iz ovog postupka; da iznos iz te obračunske situacije nije plaćen jer je tuženi smatrao da i on ima potraživanja prema tužitelju koja je uobličio u protivtužbi (o nekima je odlučeno ranijom presudom iz ovog postupka); da je Zavod ... B., Komisija .... u zapisniku od 22.12.2011. godine konstatovala da su radovi na objektu izvedeni prema investiciono-tehničkoj dokumentaciji, u skladu sa normativima i standardima i da ni u tom zapisniku nije konstatovano kad je tuženi primio radove od tužitelja; da je tuženi tužitelju dostavio obavještenje broj: ... od 20.09.2011. godine o ugovornoj kazni (zbog prekoračenja roka za završetak radova), koju treba platiti u iznosu od 64.945,06 KM i nekim drugim troškovima, te račun broj: ... od 10.10.2011. godine, kojim je tražena isplata navedenog iznosa na ime ugovorne kazne; da je, prema nalazu

i mišljenju A.G.G.F. u B., tužitelj kao prvi izvođač vršio radove na objektu od 30.6. do 27.12.2010. godine, te ih je nastavio 07.02.2011. godine i dovršio 04.6.2011. godine i da nije bio ometan od drugih izvođača da radove izvede u ugovorenom roku, te da ni izmjene projektne dokumentacije (koje su se odnosile uglavnom na unutrašnje radove u objektu) nisu mogle uzrokovati zakašnjenje u izvođenju radova od strane tužitelja, a da u građevinskom dnevniku nema upisa koji se odnose na dinamiku izvođenja radova, kašnjenje u njihovom izvođenju, niti su konstatovani zahtjevi tužitelja, kao izvođača, za produženje roka izgradnje; da je vještak ekonomske struke ugovornu kaznu u visini od 2‰ od ukupno ugovorenog iznosa za svaki dan prekoračenja roka obračunao u iznosu 477.995,71 KM, ali kako je ugovorom precizirano da ugovorna kazna ne može biti veća od 5% od ugovorene vrijednosti radova, istu je obračunao u iznosu od 64.945,71 KM.

Kod ovakvog stanja činjenica, nije pogriješio drugostepeni sud kada je, prihvatajući činjenične zaključke prvostepenog suda, te jasno i argumentovano obrazloženi pravni stav o osnovanosti zahtjeva tuženog iz protivtužbe, odbio žalbu tužitelja i potvrdio prvostepenu presudu kojom je obavezan tužitelj da tuženom, na ime ugovorne kazne, isplati traženi iznos sa pripadajućom kamatom.

Kako je naprijed navedeno, parnične stranke su zaključile ugovor o građenju iz člana 630. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“ broj: 17/93, 3/96, 39/03, 74/04, u daljem tekstu: ZOO), prema kojem je tužitelj bio dužan izvršiti grube građevinske radove, prema projektno-tehničkoj dokumentaciji, u određenom roku – do 01.12.2010. godine, a tuženi na ime cijene isplatiti tužitelju iznos od 1.239.672,82 KM.

Nije sporno da je tužitelj ugovorene radove izveo sa zakašnjenjem i kada se prihvati da su oni okončani 04.6.2011. godine (kada je bio zadnji unos u građevinskom dnevniku) ili 30.6.2011. godine (kako je konstatovano na obračunskoj situaciji br. 21 – da su „radovi izvedeni do 30.6.2011. godine“). Dakle, zakašnjenje je trajalo nekoliko mjeseci, pa nije bez osnova zahtjev tuženog, kao naručioca, za isplatu ugovorne kazne od tužitelja, kao izvođača.

Ugovorom o građenju parnične stranke su ugovorile (član 10. stav 2.) da naručilac (tuženi) ima pravo da od izvođača (tužitelja) naplati ugovornu kaznu u visini od 2‰ (dva promila) od ukupno ugovorenog iznosa za svaki dan prekoračenja roka, s tim da ugovorna kazna ne može biti veća od 5% (pet posto) od ugovorene vrijednosti radova (saglasno čemu je i obračunata vrijednost ugovorne kazne čijoj visini stranke nisu prigovarale), ako krivicom izvođača dođe do prekoračenja ugovorenog roka za završetak ugovorenih radova.

Prema odredbi člana 270. ZOO, ugovornom kaznom može se obezbjediti ispunjenje, nenovčanih obaveza, na način da se ugovori da će dužnik platiti povjeriocu određeni novčani iznos ili pribaviti neku drugu materijalnu korist ako ne ispuni svoju obavezu ili ako zakasni sa njenim ispunjenjem (kao što je ovdje slučaj). Sporazum o ugovornoj kazni gubi pravno dejstvo ako je do neispunjenja ili kašnjenja došlo iz uzroka za koji dužnik ne odgovara (član 272. stav 2. ZOO). Vjerovnik ne može zahtijevati ugovornu kaznu zbog zakašnjenja ako je primio ispunjenje obaveze, a nije bez odlaganja saopštio dužniku da zadržava svoje pravo na ugovornu kaznu (član 273. stav 5. ZOO).

Iz utvrđenog činjeničnog stanja koje se, saglasno odredbi člana 240. stav 2. ZPP, ne može preispitivati u postupku po reviziji, koje je utemeljeno na izvedenim dokazima,

prvenstveno na, naprijed navedenom, nalazu i mišljenju vještaka odgovarajuće struke sa A.G.G.F. u B., te iskazima parničnih stranaka i saslušanih svjedoka i drugim provedenim dokazima – proizlazi da tuženi nije svojim djelovanjem (izmjenom projektne dokumentacije) uzrokovao zakašnjenje u izvođenju radova i da zakašnjenje nisu uzrokovali ni drugi izvođači radova koji su u isto vrijeme radili na predmetnoj građevini. Dakle, tužitelj nije bio ometan od tuženog, a ni od trećih lica - izvođača drugih radova koje je angažovao tuženi, da ugovorene radove izvede u predviđenom roku, pa kako ni na neki drugi način nije dokazao da je do zakašnjenja došlo iz uzroka za koji on ne odgovara – nije se mogao osloboditi obaveze plaćanja ugovorne kazne, primjenom odredbe člana 272. stav 2. ZOO.

Tužitelj se nije mogao osloboditi plaćanja ugovorne kazne ni primjenom odredbe člana 273. stav 5. ZOO, kako nalaze i jasno obrazlažu i nižestepeni sudovi čiju argumentaciju prihvata i ovaj sud.

Nije sporno (tako su se izjasnili zakonski zastupnici tužitelja i tuženog, te neki saslušani svjedoci) da je obračunska situacija br. 21 sačinjena u više primjeraka (šest, kakva je uobičajena praksa kod ove vrste posla) i da ju je zakonski zastupnik tuženog, u svojim poslovnim prostorijama, primio neposredno od zakonskog zastupnika tužitelja i ovjerio svojim potpisom, dana 24.8. 2011. godine. Tužitelj i tuženi, kao izvođač i naručilac posla, nisu sačinili zapisnik o primopredaji izvedenih radova (kakva je uobičajena praksa u ovoj vrsti posla, što je tužitelju koji se bavi tim poslom moralo biti poznato). Naime, po redovnom i uobičajenom toku stvari postupak primopredaje započinje odmah po završetku radova, kada izvođač obavještava naručioca da su radovi iz ugovora o građenju završeni, nakon čega se dogovara dan primopredaje i sačinjava zapisnik koji se smatra potvrdom o preuzimanju izvedenih radova. Kada takvog zapisnika nema (kao u ovom slučaju), radi pravilne primjene odredbe člana 273. stav 5. ZOO, vrijeme ispunjenja obaveze (predaja završenog posla – izvedenih radova) mora se dokazivati drugim dokaznim sredstvima. Prema ustaljenoj praksi, a tako regulišu i odredbe Posebnih uzansi o građenju (koje se nisu mogle primjeniti u konkretnom slučaju, kako je objašnjeno u ranijim odlukama iz ovog postupka) vrijeme primopredaje radova (kada nema zapisnika o primopredaji) se računa prema danu početka korištenja izvedenih radova (što takođe nije utvrđeno u ovom slučaju) a najkasnije od dana konačnog obračuna.

Obračunska situacija br. 21, kako su se izjasnile parnične stranke, predstavlja okončanu situaciju (konačni obračun). Zakonski zastupnik tuženog ju je primio i ovjerio dana 24.8.2011. godine, slijedom čega se, saglasno izloženom, ima smatrati da je tada izvršena primopredaja radova koji su bili predmet ugovora o građenju.

Zakonski zastupnik tuženog je, prema utvrđenom činjeničnom stanju (zasnovanom na njegovom iskazu, iskazu svjedoka O.C., djelimično i na iskazu zakonskog zastupnika tužitelja i svjedoka M.B., te na sadržaju navedene obračunske situacije) na obračunskoj situaciji br. 21 stavio pismenu konstataciju da „radovi nisu završeni po Ugovoru gdje je predviđeno da se obračunaju penali za kašnjenje po čl. 10 što će biti fakturisano naknadno“. Tom prilikom je i usmeno izjavio (što je mogao jer iz sadržaja odredbi ZOO koje regulišu ugovornu kaznu, ne proizlazi da se saopštenje povjerioca o zadržavanju prava na ugovornu kaznu mora dati u pismenoj formi) da zadržava to pravo. Takav stav je ponovio i u dopisu koji je uputio tužitelju dana 20.9.2011. godine, te izrazio i u fakturi od 10.10.2011. godine. Time je i po ocjeni ovog suda, dao jasnu i nedvosmisleni izjavu da zadržava pravo na ostvarivanje ugovorne kazne (član 273. stav 5. ZOO) iako je izvedene radove primio prijemom okončane situacije.

Za ovakav zaključak prvostepeni sud je dao jasno i argumentovano obrazloženje koje je prihvatio i drugostepeni sud. Ono je zasnovano na analizi i ocjeni svih provedenih dokaza pojedinačno i u njihovoj uzajamnoj vezi (kako propisuje odredba člana 8. ZPP) kakvo obrazloženje prihvata i ovaj sud, a koje nije dovedeno u sumnju navodima revizije kojim tužitelj pokušava drugačije ocjeniti izvedene dokaze u prilog svojoj tvrdnji da tuženi nije blagovremeno stavio na znanje da zadržava pravo na ugovornu kaznu.

Suprotno tvrdnji revidenta, vrijeme primopredaje ugovorenih radova se ne može računati prema danu kada je (08.7.2011. godine) nadzorni organ (imenovan od strane tuženog) potpisao obračunsku situaciju, jer je prijem posla mogao izvršiti samo zakonski zastupnik naručioca (tuženog) ili lice koje on za to ovlasti. Nadzorni organ, saglasno odredbama člana 70. i 75. Zakona o uređenju prostora („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj : 55/10) koji je u relevantnom periodu bio u primjeni i na koji se poziva revident, nije imao takvo ovlaštenje, niti ga ima po sada važećim propisima. Prema tim odredbama on je zadužen za tehnički dio posla, dinamiku i pravilnost građenja, te komunikaciju između učesnika u građenju i nadležnih organa zaduženih za kontrolu, kako jasno i opširno obrazlaže prvostepeni sud, pa nema potrebe ponavljati iznesene razloge.

Tužitelj revizijom pobija drugostepenu odluku i u dijelu kojim je odlučeno o troškovima postupka, ali ne navodi ni jedan razlog koji bi ukazivao na nezakovitost i nepravilnost odluke u ovom dijelu, pa se tim dijelom nije bavio ni ovaj sud (član 241. stav 1. ZPP).

S obzirom da se revizijom tužitelja ne dovodi u pitanje zakonitost i pravilnost odluke drugostepenog suda, te kako nije zahvaćena ni nekim drugim nedostacima na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, odlučeno je kao u izreci (član 248. ZPP).

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić